

[illegible][illegible]

Pequere 1. 1926.

KUA oti te perahi o nga Maramataka a te Hahi mo te tau 1926, a kua tae atu hoki nga kape e rite ana ki ia Minita ki ia Minita. Ko nga tangata e hiahia ana ki tautā maramataka, me tono atu ki te Minita o to kontou pariha. Ki te kore me tuku mai he tono ki *Te Toa Takitini*. Ko te utu mo te maramataka kotahi e waru kapa.

PEPUERE 15. 1926.

K El te hau mai nga rongu mo te mahi nui a Ngati-Porou mo ta ratou hui. He nui nga take o tenei hui a te motu. apiti ki te taenga hoki o te Kawana-tianara, te Pirimia. Ta Maui Pomare, Dr. Te Rangihiroa, te Pihopa o Waiapu, me era atu kai-tohutohu, kai-arahi o nga mahi nui o te motu.

Kanui nga ngahau hei whakarawe i te noho a te "wiwi." Kanui hoki nga mahi whanui e pa ana ki te ora o te iwi Maori nei tonu.

Ko te ra hei taenga atu ko te 15 o nga ra o te marama nei.

I whakaaturia i tera putanga o te pepa te whaka pukapuka-
tanga i *Te Toa Takitini* mo te tau 1924.

Tenei kua oti hoki te whakakotahi o nga *Tou Takitini* mo te tau 1925. Ko nga tangata e hiahia ana ki tetahi o nga kape kia tere te whakaatu mai. Ko te utu 12/6 mo te kape kotahi.

Registered at the G.P.O. as a Newspaper.

Te Utu mo te Pepa 10/- i te tau.

Mo penei nga reta "*Te Toa Takitini*," Box 300, Hastings.

TE TOA TAKITINI

346

TE TOA TAKITINI.

Pepuere 1. 1926.

TE PIHOPATANGA MAORI.

Na te Etita.

KAORE ano kia rangona he kupu hou mo to tatou pihopatanga Maori. Ano kei te takoto te iwi, kei te whakaaro.

He pai mehemea kei te pera katoa o tatou pariha. Otira kia auau ano te whakaohoo a nga minita i o tatou iwi, kei tukuna te take nei kia moe. He taonga nui, he taonga tapu, he taonga hei tuku atu ki nga tamariki, ki nga mokopuna i muri i a tatou. Noreira kia kaha te whiriwhiri i ona hohonutanga, i ona teiteitanga, i ona whanuitanga.

Kotahi tonu te take nana i whakauaua to tatou pihopatanga, ko te hiahia o nga pihopa tokotoru o Aotearoa nei (Te Atipihopa, te Pihopa o Waiapu me te Pihopa o Poneke) me pakeha te pihopa tuatahi mo te iwi Maori. Kaore i kitea atu e matou, e o koutou Mangai, he huarahi e ngawari mai ai nga pihopa nei ki te hiahia o te iwi Maori, hei te Maori ano te pihopa tuatahi. I mau tonu mai nga Pihopa ki ta ratou na kupu, me pakeha: i mau tonu hoki nga Maori ki ta ratou, me Maori.

Ka kite mai koutou te iwi ko te take nei ka uaua. E kore pea nga Pihopa nei e whakangawari i ta ratou tohe. He pai mehemea ka taea te whakangawari o te whakaaro o te iwi Maori. Ki te whakauaua tahi nga taha e rua, he aha ra tona mutunga?

Ki te whakaaetia te tohe a nga Pihopa ka whiwhi tatou ki to tatou Pihopatanga motuhake i enei marama tata e takoto mai nei. Ki te kore tatou e whakaae tera pea e makere atu tenei taonga i o tatou ringaringa, a ka noho tatou i raro o te mana o o tatou pihopa tawhito.

Hei whiriwhiri ma tatou, ko tehea ra te mea pai, ko te noho ranei i raro i te mana o te Pihopatanga pakeha, penei me tatou e noho nei; ko te noho ranei i raro i te mana o te Pihopatanga Maori motuhake, engari ko te upoko o taua Pihopatanga Maori, he pakeha. Ki taku titiro, nui rawa atu nga painga e puta ki te Hahi i roto i te iwi Maori, mehemea ka hopu o tatou ringaringa ki tenei taonga inaianei, ahakoa he pakeha te upoko. E ki ana te whakatauki a te pakeha, "Pai ke atu te hawhe rohi i te kore rawa." Ki te noho mai he pakeha hei pihopa mo

tatou ko ona ringaringa, ka ona kanahi, ko ona waewae, ka Maori katoa. Ka whiwhi tatou ki to tatou hinota motuhake mo te iwi Maori, ka hoki mai ki a tatou nga whakahaere o nga whenua i tapaea ki te Hahi e o tatou matua i roto i te rau tau ka huri nei, me nga tahua a te iwi Maori i tapaea ai mo ia mahi, me ia mahi i raro i nga tikanga o te Hahi. He tino taonga ra enei, hei hopu ma tatou. Waiho atu te turanga pihopa ki o tatou hoa pakeha mo tenei wa, kia rite ai ki o ratou hiahia. Mutu rawa ake te pakeha, kua ara mai pea he tamaiti Maori i puta mai i nga kura nunui o te motu, a kua whai taitara i nga kura nunui, kua rite ki te hiahia o o tatou pihopa. Tae rawa atu ki tera wa, kua tauanga te Hahi Maori ki nga whakahaere o te Pihopatanga, kua maha te mahi ma te Pihopa Maori.

Kaati ra i konei enei whiriwhiri a te hinengaro mo tenei take nui. Ehara e te iwi, he wero ra i a koutou kia whai kaupapa korero ai tatou mo tenei taonga nui e tu a-wairua mai nei i o tatou aroaro i tenei wa. Ko te tumanako kia tere te whakatinanatia, hei painga mo te Hahi i roto i a tatou i te iwi Maori. Ma te Matua i te wahi ngaro tatou katoa e arataki, e whakamarama, kia rite ai a tatou mahi ki tana i whakarite mai ai.

TE PIHOPA MAORI.

Ki te Etita.

K E! te whakamihī toku ngakau mo te u o te whakaaro o nga mangai o te iwi me Maori ano he pihopa mo taua mo te iwi Maori, kia tika ai hoki te kupu he pihopatanga Maori. He wawata na te Maori no nga tau roa kia whiwhi ki te mana motuhake a katahi ano na te Hahi i whakatatuki; engari ki te whai mai hoki nga pihopa me pakeha he pihopa mo taua, e kore e tino eke ki te kupu motuhake. Ko te whakaaro o nga pihopa kahore he Maori tika hei pihopa, ara he whakaparahako. Me he mea e he ana te kupu whakaparahako he aha ra te kupu tika? Ka mutu ano te mea tino nui o to taua pihopatanga ko te mana motuhake ki te kore tenei he aha te painga? Kaati waiho ano taua i to taua ahua tawhito kia kitea rano he pihopa Maori. Kei te miharo au ki te whakaaro o nga pihopa; kei te au ratou i o tatou whakaaro pakeha kahore i te titiro ki te taba Maori. E tika te Maori kia ki, "Na wai hoki te homai na wai hoki te pupuri atu. Te rangona hoki te reka o to kai!" Ki te kore e kitea he Maori he pihopa mo taua, kaati me tatari kia whanau mai he Maori tika; ko te homai he pakeha kua rawa, kei koroukoretia tenei take tino atahua. Kaati ake enei kupu.

-Na Maori Motuhake.

NGA MAHI O TE KOTAHI-TEKAU O NGA HUI A TE KOMITI TUMUAKI KI KAIKOHE I TE 28 O NGARA O TIHEMA, 1925.

Nga mema i tae mai:—Nga Minita: Rev. Canon W. H. Kere-tene. Rev. K. T. Harawira, Rev. H. Taurau. Rev. W. Matene. Reimana:—Hoori Tane, Heke Te Rangi, Eru Pou, Wi Parihi.

He mea timata ki te inoi. Kapanuitia te meneti, kahore he reta tuku mai.

WHAI-KORERO A TE TIAMANA:—

I roto i te Ingoa o Ihu Karaiti, ka powhiri ano ahau i a koutou ki tenei turanga o to tatou komiti; ahakoa haere hurorirori i roto i enei tau e toru ka huri nei hei aha koa; ki taku titiro kanui te whai painga i puta mai. Kanui to tatou marama ki nga mahi a o tatou hoa minita.

Otira heoi ano te mea e pouritia ana e toku whakaaro ko to tatou ake ahua ko to te Maori, te tere ki te ngoikore, ahakoa he aha tetahi take. Timata mai i te tunga o tenei komiti. ko etahi o nga takiwa kei te moe, ko etahi, kei te tino kore nei ano e aro mai.

Tenei ano tetahi take nui kei te whakaarohia i naianei. ara ko te Pihopa mo te taha Maori o te hahi, kua paahi ona pire whakatikatika katoa, heoi ano te mea kei te toe ko te whiriwhiri anake i tetahi tangata mo te turanga Pihopa.

Otira i te tunga o te Hinota Topu ki Poneke, i penei te hiahia o nga pihopa toko-wha, ma ratou e whakatakoto mai kia toru nga ingoa, heoi ano ta nga mema Maori o te hui he tohu kia kotahi i roto i taua tokotoru, a ko taua tangata hei pakeha mo te tuatahi nei, mana e whakatakoto te kaupapa o te pihopatanga, a kia mutu taua pakeha hei reira ka whakatu ai hei Maori taua pihopa.

Otira rereke te whakaaro o etahi o nga Maori. ko to ratou hiahia hei Maori ano i te tuatahi nei, na reira nekehia ana taua take mo tetahi atu wa, kia ata whakaaro ai nga iwi Maori ki tenei take nui, ki ona uauatanga me ona peheatanga. Wai-hoki e te iwi i au e matakutaki ana ki taua turanga. kitea iho e ahau he tino uaua mo tenei ra. Haunga ra ma te pakeha e mau, he iwi hoki kua taungatia, na he take tenei kia kaha ta tatou tiro-tiro me te whiriwhiri, tae rawa ake ki te tunga o te Hinota Topu ki Akarana, tera pea kua kitea tetahi kupu pai ma tatou. Kaati ma te Wairua Tapu tatou e tohutohu ki te mea tino tika.

Ko nga moni kei te ringa o tenei komiti i naianei, i tua atu o tetahi rau pauna kua tukua ki te tari nui i Akarana e toru rau e rua tekau ma tahi pauna, e whitu hereni, e waru kapa -- £321/7/8.

Ko etahi o nga takiwa e tino kore ana he moni i roto i tenei puranga. I penei ai kei te ngoikore ano o nga minita. Mehemea

e kaha mai ana tera atu te tini o nga moni.

Na reira he tono atu tenei kia tae katoa mai aua moni e nama ana ki te nohanga o te Hinota Topu ki Akarana a te Mahe e haere mai nei, kua tukua atu hoki nga (Pire Forms) hei whakaki, ka mau mai. Ko nga ra o taua hui ko te 12, 13, me te 14 o Mahe.

Ma te Atua tatou e whakakaha kia tutuki ai enei mea i a tatou i runga i te pai i te rangimarie.

NGA MONI.

	£	s.	d.
Waimate	1	2	0
Whangarei	1	2	6
Kaikohe	1	2	0
Mangakahia	1	2	0
Otiria	1	2	6
Hokianga	1	2	0
Timi Maka	2	16	0
Rohepotae	4	0	0
	£13	9	0

Whakapau:—

Marae	£4	0	0
Reimana	12	0	
		4	12 0

Toenga £8 17 0

NGA TAKE.

Motini:—K. T. Harawira and Heke Te Rangi: Ko te take mo te Pihopa Maori me hui a-iwi.—Aetia ana.

Motini:—H. Taurau and H. Tane: Kia whiriwhiria e tenei komiti tetahi minita kia haere ki te Pariha o Whangape i roto i te mara o Hanuere, i te ahua ano o nga pororarutanga o tera Pariha i kitea e ahau.—Aetia ana, a ko Kenana Keretene tonu ka haere ki te whakarite i te hiahia o tera iwi.

Motini:—Eru Pou and Wi Parihi: Kia tukua mai he minita mo te pariha o Kaikohe i roto i nga ra patata e heke mai nei.

Whakautu a te Tiamana:—Kua tuturu te minita mo koutou. Ko Rev. Paki Matene ia kei konei i tenei wa hei tatari atu i taua minita tuturu.

HUI-A-IWI.

He tino nui te whiriwhiri a tenei hui i tenei take, ara mo te pihopa Maori. I whakamaramatia nga mea katoa i whaka-haerea ki Poneke, a kitea iho he tino nui te uaua o taua take. Otira ko te reo whakamutunga o tenei hui ka waiho mo te hui ki Akarana ka whakapuaki.

Motini:—H. Taurau and H. Tane: Kia puta he whakamihi ma tenei komiti ki te hunga kainga mo te tino nui o ta ratou manaaki i nga mema o tenei Komiti.—Aetia nuitia ana.

KARAHIPi O WAIAPU.

HE tangata whakaaro nui a Piripi Rairi i nga mahi a Te Iwi, tae noa atu ki te Hāhi. He tangata whakaaro ki nga tamariki kura o Ngatiporou.

I te wa ka pangia a ia e te mate, ara i tona mohiotanga ka riro ia i te mate, ka hangā e ia tana wira. I roto ka whakatakotonga e ia tetahi moni e rima rau pauna £(500), hei karahipi māna ki nga tamariki o Ngatiporou. Mo te taha ki te Minita o te Pariha o Waiapu ka whakatakotongia e ia £100 hei moni whangai i a ia. Ka hui katoa ai enei moni e £600 i roto i tana wira. I hangā tenei wira ki Tokomaru Piri, e nga roia e Nolan & Skeet. Ko nga kai tiaki i whakanōhia ki roto mo tenei karahipi, ko Taare Korimete raua ko Rahera Rairi.

No te 30 o Noema, 1924, ka mate ia a i mate atu ki tona kainga ki Ohinewaiapu, wāhi o Rangitukia.

No Maehe, 1925, ka whakawāngia e Tiati Herora Kaa raua ko tana Ateha ko Wiri Keepa tenei wira, a ka paahitia e raua.

Ko te Maori tuatahi tenei ki te whakatakoto karahipi i waenganui o Ngatiporou.

Kia ora koe e koro mo tau whakaaro rangatira, hei pohatu whakamaumahara mo hou ki enei whakatupurunga e tipu ake nei. Heoi.

- Na Panikena Kaa.

WAIPATU PARIHA.

KANUI te mihī o *Te Toa Takitini* ki te kaha o nga merchu o tenei pariha ki te whakarite i te waahi ki a ratou mo te Oranga Minita me te hora i te rongopai. E rua enei kaupapa kua rite katoa mo te tau mutu mai i te 31 o Tihema, 1925.

Na nga tahua oranga Minita, ka ngawari te toenga atu hei kōhi ma ratou. He tahua to enei kainga katoa, ara Te Hauke, Pakipaki, Te Waipatu, Waimarama, Kōhupatiki. I waho o te tahua ka tae atu £15 hei kōhi ma ia kainga, ma ia kainga, ara £12 mo te oranga minita e £3 mo te kawē i te Rongopai i te Pihopatanga o Ataria i Inia. Kua rite katoa enei moni. Kia ora nga merchu o te Pariha o Te Waipatu.

HUI KI TE PUKE.

Te Etita.

TENA KOE te tu mai na i runga i te Waonui-o-Tane. He mea atu ki a koe kia haria atu nga torutoru korero e whai ake nei.

Take Raupatu. I roto i te rohe o Te Tairāwhiti, no Ohiwa ki Ngakuri-a-Whare, i tu te hui ki Te Manōeka, Te Puke i a

Tihema 25, 1925. I hui mai nga rangatiratanga, nga reo e pa ana ki tenei take. Te Tiamana o tenei hui ko Te Whetu Paerata o Tuhoe.

Nga take i paahitia:—

1. Ma te mema o te Tai-rawhiti e whakarite mai tetahi roia totika hai whakawaha mo tenei kechi.
2. I whakaritea te komiti whakahaere mo taua take.
3. Ko te kaupapa moni e £800 a kai te whai atu ano a muri.
4. Ko nga kaupapa korero, kai te mahia ano enei e te komiti.

—Hoani Retimana.

Hekeretari o te Hui.

Te Manocka, Te Puke.

Tihema 28, 1925.

HE PIHOPA RINGATU.

Ki Te Toa Takitini.

TENA KOUTOU. Te Tokowhiti a Tiamatauenga, te Aitanga-Tiki, korero ra i te korero o te toa, hamumu i te reo o koutou kua o koutou koroua kua wehe ki te po. Kua i tena.

Tenei he korero tarutaru nei, mau e tuku atu hei titiro ma nga hoa aroha i runga i te motu. I te 12 o nga ra o Tihema ka tu he huihuinga ki Te Poroporo, Whakatane, he hui na te Hahi Ringatu. Itae te pihopa Ringatu ki reira, a te Right Rev. E. H. Tumutara. E 50 tangata i iriiria, a i taua hui e rua nga Minita i whakapakia, ko Rev. Whata, ko Rev. Hoani. Ki te mahara ake katahi ka mau aua minita i te kahu ma.

Heoi na.

W. Samuel.

Hekeretari o te Pihopa Ringatu.

Poroporo, Whakatane.

Tihema 13, 1925.

Ka oia koutou, te Hahi Ringatu. Ka pai ka rangona atu a koutou whakahaere. Otira kei wareware koutou ki te kupu a te Kooti i ki ai ki te mahue tena tikanga i a koutou e hoki ki te Hahi Mihingare. Ina hoki ra kua tango koutou i te taitara o nga Pihopa o nga minita, na te kahu ma hoki. Ka tika pea te kupu mihi nei na: "Tatou, teou." Ka tuku mai i a koutou ripoata a muri nei kia mahara ano ki te ouou ma nga kai-perehi. Tona iwi hiakai he pakehat!

TE WAIPIRO

ONA KINO ME ONA PONONGATANGA.

KO WAI E POHEHE ANA? KO TE TANGATA PEA, KO
TE WAIPIRO RANEI.

*Na Takuta M. E. Staley (he Takuta Wahine). Na H. Poananga,
LL.B. i Whakamaori.*

[Kei te pepa o Noema (p. 327) te timatanga.]

Ahakoia iti te inu ate tangata, ka kore tonu tona tinana e kaha kite arai i nga mate. Kua kitea hoki inaianei o nga whenua kite takiwa ki Iuropi, he nui nga tangata e inu ana e pangia ana ete piwa (numonia) a e 52 i roto ite 100 i mate rawa. Ko nga tangata kore e inu, e 18 ano i roto ite 100 i mate.

He nui ano nga tangata haurangi me a ratou tamariki e pangia ana ete mate kahi. Note tau 1919 i poropeihana ai a Merika, a mai i taua wa kua iti taua mate kino ki reira. Pera ano a Tenemaaka (Denmark). I te hui i tu ki Iuropi, i tae ai ki reira nga tohunga mohio ote Ao kite kimi huarahi arai ite mate kahi. i paahitia tetahi motini, ara: "Kua kitea e haere tahi ana te 'alcohol' mete mate kahi. Na reira kote pakanga mo raua tahi."

Ina haere te tangata kite inihua i tona tinana, kote tangata e kore ana e inu ka iti tana utu i tona inihua, itemea e mohio-tia ana e kaha ana tona tinana kite arai i nga mate.

He aha te take i kiia ai ka pangia nga tamariki ate tangata haurangi ete mate kahi? Ka ngoikore te tinana o nga matua ka pera ano nga tamariki. Kua kitea inaianei mehemea ka whangaitia kite "alcohol" te ngeru. te kuri mete make, ka pa he mate ki nga kuao, ka iti te tipu, ka pohe ka ngoikore hoki te tinana. Ko nga kararehe e kore ana e whakainumia ki enei inu. ka pai te tipu o nga uri ka ora hoki te tinana. Pera ano nga tamariki ate tangata. He nui nga tamariki a nga tangata haurangi e tere ana te paangia ete mate kahi, ete piwa, ete pararutiki, e pohe ana nga kanohi, e rorirori ana hoki nga whakaaro. Ara. ko nga hara o nga matua ka tau iho ki nga tamariki, a te toru te wha ra ano o nga whakatipuranga. He mea tika ano kia kaua e pa atu nga tamariki ki enei inu.

Te mahi tuatahi ate waipiro he whakangoikore i nga whakaaro. Kote roro te parekura tuatahi. Ka tere te panapana ote manawa. ka tere ano te rere a nga toto ki te roro, ka pohehe i konei te whakaaro he kai pai tenei. E kore e roa ka ngoikore te roro ite paitini i roto ite toto. Muri iho ka kore kaha te roro ki runga ki nga uaua me era atu waahi ote tinana, ka ngoikore hoki nga whatu kite titiro mete whakarongo a nga taringa.

He aha i kiia ai kua kore kaha te roro? Me titiro e tatou kite wiriwiri o nga ringa me nga waewae. Ina hoki. kite hoatu

he karaihe wehike, pia ranei. ki nga tangata e 12. a ko ta ratou mahi e tika ana kia kaua e wiriwiri nga ringa. ka kitea he nui te he o nga mahi e mahia ana e ratou. Otira kaore ratou ite mohio e pohehe ana a ratou mahi.

Na te waipiro i nui ai nga aitua. I tetahi taone nui i Kotarani, hei te 12 o nga haora i te awatea o te Hatarei ka kati nga hoteera. a hei te waru o te Mane ite ata ka tuwhera. Kitea ana he nui nga aitua motoka me era atu ahua aitua e pa ana i nga wa e tuwhera ana nga hoteera, a e 40 paiheneti te itinga iho i nga wa e kati ana. Kua atarua hoki nga whakaaro ote tangata. kua wiriwiri nga ringaringa kite pupuri ite wiira ote motoka. kua kore hoki e tino mohio kite huarahi tika. Na reira ka aitua. Kote roro te putahi o nga whakaaro. Kite wairangi te roro kua kore kaha hoki kite whakahaere tikanga. Ka kore kaha nga ringa kite pupuri i nga reina ote paraire. E kore ai he aitua ma te pai anake ote hoiho.

Na te waipiro te nuinga o nga hara ote tangata. Mei kore te Waipiro kua iti te hara. Ko nga mahara tika kua kore, ka patu tangata kite mahi i era atu mahi kino. He nui nga kotiro e inu ana, a e kore ana e mohio he aha nga mahi e mahia ana kia ratou. Te take kua ngoikore nga whakaaro. kua puta ake he whakaaro rereke.

Kite paitinitia te roro, te mutunga iho he porangi. E kii ana na runga ite inu i tae ai te nuinga o nga tangata ki nga Whare Porangi. Kua kitea ko nga uri kua rorirori nga mahara. E ki ana tetahi takuta mohio, ko Takuta Ballantyne te ingoa. "I rorirori ai nga whakaaro o nga tamariki na runga ite tangohanga paitini, ara 'alcohol' o nga matua." E ki ana ano a Takuta Brunton. "Ki te inu te tangata, ka puta te koa mete hari kia ia mote wa poto. Ko ona whakaaro tika ia kua whakangoikoretia. Otira ite whakapohehetanga i nga whakaaro he nui rawa tenei utu mote hari poto i puta kite tangata. Na runga ite whakapohehetanga i nga whakaaro ka whanau mai ko nga hara kikino. ko nga mate huhua, ko nga porangitanga: muri iho i tena ko nga mate ote taane, ote wahine, o nga tamariki hoki.

Ka kite tatou kite inu te tangata. ka iti te tipu mete kai mete whakaaro hoki. Ka hurerirori kite haere, ka tapepa te reo kite korero. ka kore e tika kite pupuhi kite whakahaere motoka. kaore hoki e mahi i nga mahi e tika ana hei painga mo tana whanau mete iwi heki. Na reira tenei patai: "He aha nga painga ote waipiro." Na Takuta Mayo. he takuta no Merika, te whakautu. ara:—"Kaore he painga o te 'alcohol' hei kai hei rongoa ranei. Ka mutu tona painga hei tahu ahi anake." Ae. kaore kau ona painga. Na reira i patu te tinana. te whanau. nga uri e haere mai ana. tae noa hoki ki nga mahi e mahia ana.

Kote pohehetanga ki enei wai whakahaurangi. kaore ite tangata. Ko te tumanako ate whakaaro kia wehea he kainga

mo nga tangata haurangi. kia iti ai nga hara nga porangi me nga mate e pa ki nga tamariki. Otira pai ke mehemea e whakakorea ana te hoko i te waipiro kite tangata.

Mehemea kite whakakorea te hoko waipiro, ka pewhea te tangata e hiahia ana kite mahi i nga mahi a tona whakaaro. He nui nga mahi kua kiia ete ture kia kaua e mahia, a kua taunga te tangata ki era ahuatanga. Kite araia te hoko waipiro. he mea tika kia kaua e pakarutia te ture, notemea e awihina ana tera i ona teina e kore nei e kaha ki te arai i nga whakamatautauranga.

TE AUTE KARETI.

TOKOWHITU nga tamariki o Te Aute i uru ki te whakamatautau mo te Matriculation. Ko nga mea enei i paahi: --

Te Angahiki R. Kaa, P.P.

E Nepia, Comp.

W. Ngata, M.S.

A. Winter, M.S.

Wiremu Erneti, P.P.A.

I paahi hoki te tamaiti a Tuati Meha ara a Hohepa Meha, P.P.A. Kei Waipawa tenei e kura ana.

Whakamarama mo nga retā: P.P. He paahi i etahi o nga putake, kaore te katoa.

Comp.: Kua paahi i nga putake whakamutunga i mahue i tera tau.

M.S.: Kua paahi i te Matriculation me te kaupapa whakauru mo te kura roia.

A.: Kua paahi i te kaupapa whakauru mo nga mahi kante (Accountancy).

Kia ora nga mēhita o Te Aute. Kua kaha rawa te piki haere o nga matauranga o Te Aute. Ko te whakamatatāutau mo te Matriculation kua uaua rawa ina enei. Noreira he nui te whakamihī ki nga kai-whakaaoko o Te Aute mo tenei hōnoro ka riro mai nei i to tatou kareti. Kia ora hoki nga tamariki kua paahi nei. Kia kaha, kia pāpaku hoki te whakaaro. Kua hei hoki mai o koutou whakaaro ki te kainga. Kua tatu nei o koutou waiwae ki tona pae o te arāwhata o te matauranga, haere tonu atu ki te rapu i nga hua atahua o te matauranga hei whakapiki ma koutou i to koutou iwi Maori. Kia mahara tonu ki te Matea i te wahi ngaro hei awihina hei arataki i te koutou.

SENIOR FREE PLACE.

Ko nga tamariki enei o Te Aute i paahi i te Senior Free Place:--

John Te Herckickie Grace.

John Green.

Pita Tupunakore Kaa.

Hulton Krogh.

William McIver.

Tuhawaiki Manahi.

Jack Pomana.

Hata Ruru.

John Walker.

WAIMARAMA.

I tu he ngahau ma nga tangata o Waimarama i te po o te Paraire te 22 o nga ra o Hanuere hei kimi moni, hei whakapai i te marae o to ratou whare-karakia. Kei te hiahia nga morehu o tera kainga ki te hanga waara kohatu mo te taha ki te rori. ki te hanga i te ara atu ki te whare-karakia ki te raima. ki te whakatiputipu rakau Maori, rakau pakeha ki nga taha o te whare-karakia. Ko Ngahina Turanga raua ko Ripeka Poki Mohi nga Hekeretari. Ko Ture Gillies raua ko Poki Mohi nga Kai-tiaki moni.

Kanui te whakamiharotia te manaakitia hoki o ta ratou mahi.

Hui katoa ta ratou moni i taua po e £37 1/-.

Ko te moni hei utu ma te komiti e oti pai ai nga mahi mo to ratou whare-karakia tera e tae ki te £65 ki te £70 ranei. Kia ora te komiti o Waimarama ka whai-whakaaro nei koutou ki te oha a o koutou matua.

Ko nga mihi ki nga hoa pakeha i awhina i te mahi a te komiti, na Morehu Turoa i whakaputa i taua po.

Kei te mihi *Te Toa Takitini* ki to koutou kaha. me te tumanako kia tau iho ki a koutou nga manaakitanga a te Atua mo to koutou aroha ki tona wahi tapu.

Ka pai ta koutou mahi hei tauira ki tena pariha ki tena pariha. Ko te whare o te Atua kia pai, ka hoki mai ai o tatou whakaaro ki o tatou kainga ake.

HE HURUHURU MO TE TOA TAKITINI.

Sam Emery, Rotoiti	1	0	0	H. K. Waititi, Waio-			
Huta Paaka, Motu-				matatini	1	0	0
eka	1	0	0	Teihi Peka, Opouta-			
Tarati Black, Darga-				ma	10	0	
ville	10	0		Timu Kerehi, Wai-			
Hoani Retimana, Te				roa	6	6	
Puke	10	0		Mrs. Harata Nga-			
Pahemata Hauraki,				tote, Peria	10	0	
Towai	16	0		Mrs. Ngatai Reti-			
Mrs. A. Nehua,				reti Tapsell	10	0	
Okaihau	10	0		Rihitote Mataia,			
Hoori Reweti, Po-				Paeroa	10	0	
kapu	1	0	0	Per Rev. Poihipi			
Kawau Kereopa,				Kohere:—			
Mataora Bay	12	0		Hirai Ngahue	10	0	
Hohepa Kaire, Te				Waiheke Puha	10	0	
Ahuahu	13	0		Rupuha Konia	10	0	
Wiki Tupe, Waiha-				Maka Paweherua	1	0	0
rara	6	6		Mohi Te Atahi-			
Peta Nepia, Nuhaka	10	0		koia	14	6	
Amoamo Aporo-				Sister Annie, Rua-			
tanga, Opotiki	1	0	0	tahuna	10	0	
H. Apimereke Ape-				Reg. J. S. Laughton,			
rahama, Te Puke	10	0		Ruatahuna	10	0	
Rev. A. F. Wiremu	1	0	0	Panapa Tuari, Wai-			
Rukuai Paneta, Hi-				patu	10	0	
ruharama	10	0		Rangi Riripotaka,			
Ihaka Whaanga,				Pakowhai	1	3	0
Nuhaka	10	0		Rev. M. Tumatahi,			
F. Smith, Puha	1	0	0	Taupo	1	10	6
Mita H. Rongo-				Waimarama Puhara			
tangiawa, Mata-				Pakipaki	1	0	0
pihi	10	0		(Taria te roanga.)			

NGA NGAHAU A TE TANGATA.

Na R. T. K.

KO te ngahau tetahi mea, te mea ranei, e tino matemuitia ana e te tangata. Kaore i rite tonu te ahua o te tangata kaore ano hoki i rite tonu te ahua o te ngahau. I te wa e tamariki ana te tangata ko ana ngahau ko ana takaro na te tamariki. Ka taitama te tamaiti ka whai atu ia he takaro e rite ana ki ona tau. Ka kaumatua te tangata ka whai ia ki nga ngahau e rite ana mana. E panuitia ana e nga ngahau a te tangata tona ahua, he tangata pai ranei he tangata kino ranei. E tika ana te taitamariki kia ngahau kia takaro, ko nga taitamariki e kore ana e takaro, e ngahau, kei te he.

E toru nga tu o te ngahau a te tinana, ko nga ngahau a te hinengaro, ko nga ngahau o te wairua. Ko te omaoma, ko te tupeke, ko te haka, ko te takaro, he ngahau na te tinana; ko te korero pukapuka, ko te tuhituhi, ko te korero, ko te whakarongo ki nga korero matau, i nga korero ahuaereka, he ngahau enei na te hinengaro; ko te whakapono, ko te hamumu ki te Atua, ko te kite i te pai, ko te waiata reka, ko te whakatangi-tangi he mea whakangahau enei i te wairua. "I taua wa ano ka hari te wairua o Ihu": "A, to ratou kitenga i te whetu, na, ko te tino haringa i hari ai." He ngahau—he ngahau tino nui tonu—o te whakapono.

Kaore i rite tonu nga ngahau a te tangata. Ko nga ngahau a etahi tangata e hara i te ngahau ki era atu engari he kino, he whakapouri ngakau. Inahoki he ngahau te haurangi ki etahi tu tangata ki etahi atu ia he mea weriweri rawa. Ko te haurangi he ngahau na te kikokiko, pera ano me te mangere, me te momoe me te puku-kai. Kei runga hoki i te ahua o te tangata te ahua o ana ngahau. E kitea ana e etahi tu tangata he ngahau ma ratou i nga mea katoa, i nga wahi katoa, ahakoa noho mokemoke ratou. He take no te ngahau ki a ratou a ratou mahi, o ratou kainga, a ratou tamariki, ara, ko tona ngakau he mata-apuna no te koa no te ngahau. Ko enei tu tangata kei te ngongo i nga painga o te ao. He ahuaereka ki a ratou nga ra katoa. He ahuaereka ki a ratou te rerenga mai o te ra me tona torengitanga: e rangona ana e ratou he waiata reka i te rere a te wai, i te korihi a nga manu o te ngahere, o te rangi. He tino whakaahua ataahua ki a ratou nga maunga, nga pukepuke, nga ngahere, nga kapua, nga parae e hipokina nei e nga tarutaru matomato. Ko ta ratou na pikitia tenei, he pikitia e mahora tonu ana i ia ra i ia ra. Ka matakitaki ratou ka pupu ake te whakawhetai me te miharo i o ratou ngakau ki te Kai-hanga o aua mea. Ko o ratou ngakau he mataapuna no te koa no te ngahau, e kore nei e mimiti. E waiata tahi ana ratou ko te kingi hepara, i mea nei, "E korerotia ana e nga rangi te kororia o te Atua; a e whakaaturia ana e te kikorangi te mahi a ona ringa. E puaki mai ana te reo o tena rangi.

(Taria te roanga.)